

Poznań, 23 kwietnia 2024 roku

Grzegorz Maciorowski, dr hab., prof. UPP

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Katedra łowiectwa i Ochrony Lasu

Wydział Leśny i Technologii Drewna

ul. Wojska Polskiego 71d, 60-625 Poznań

e-mail: grzegorz.maciorowski@up.poznan.pl

Recenzja rozprawy doktorskiej Pana mgr inż. Grzegorza Zawadzkiego pt. „Wpływ struktury lasu na wybór miejsc lęgowych i parametry drzew gniazdowych dzięcioła czarnego *Dryocopus martius* w Puszczy Augustowskiej”.

Rozprawa doktorska została wykonana pod kierunkiem Pana dr hab. Marka Sławskiego w Katedrze Ochrony Lasu Instytutu Nauk Leśnych Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Celami przedstawionej do oceny w roku 2024 dysertacji były:

- charakterystyka wymagań siedliskowych oraz roli ekologicznej dzięcioła czarnego i wskazanie kluczowych elementów środowiska leśnego w warunkach lasów europejskich;
- rozpoznanie preferencji dzięcioła czarnego wobec stanu zdrowotnego drzew gniazdowych;
- identyfikacja kluczowych parametrów drzewa gniazdowego decydujących o lokalizacji dziupli w drzewie;
- rozpoznanie preferencji dzięcioła czarnego względem gatunków drzew gniazdowych;
- określenie preferencji dzięcioła czarnego względem środowiska gniazdowego i wyboru miejsca gniazdowego w krajobrazie leśnym oraz określenie znaczenia kęp starodrzewu i pojedynczych drzew na zrębach dla funkcjonowania populacji.

Cele te doktorant zrealizował poprzez prezentację wyników badań w trzech artykułach naukowych, wchodzących w skład rozprawy doktorskiej, opublikowanych w renomowanych międzynarodowych czasopismach z listy *Journal Citation Reports (JCR)* o wskaźniku IF wynoszącym od 0,67 do 3,7 (łącznie wartość współczynnika to 6,57) i sumarycznej punktacji MNiSW wynoszącej 370. Prace te ukazały się w czasopismach: *Sylvan*, *Canadian Journal of Forest Research* oraz *Forest Ecology and Management*. W dwóch pierwszych czasopismach jest on jedynym autorem a w trzecim czasopiśmie współautorem pracy jest Pan dr hab. Marek Sławski, niemniej jednak udział doktoranta w powstaniu tego artykułu jest wiodący. Pełni też w niej rolę autora korespondencyjnego. O rzetelności prowadzonych badań i ich

wartości świadczy nie tylko miejsce publikacji ich wyników ale przede wszystkim ogrom wniesionej pracy w trudnych warunkach przyrodniczych Puszczy Augustowskiej, wnikliwe studium tematu i ciągły postęp naukowy doktoranta. Badania te znacznie przyczyniają się do wzrostu poziomu wiedzy o gatunku a niektóre ich aspekty mają charakter nowatorski. Pierwsza z prac ma charakter przeglądowy i jest wnikliwym studium istniejącej literatury analizującej wymagania siedliskowe oraz rolę gatunku w warunkach europejskich. Druga publikacja pt. "Nesting-tree preferences of the black woodpecker – the biggest cavity excavator in a conifer-dominated forests in Poland", opublikowana w *Canadian Journal of Forest Research* omawia szczegółowo preferencje dzięcioła czarnego względem wybieranych przez niego drzew. W trzeciej pracy pt. „Green tree retention as a conservation tool for the black woodpecker in managed forests” opublikowanej w 2023 roku w czasopiśmie *Forest Ecology and Management* autor omawia preferencje gatunku w odniesieniu do środowiska leśnego oraz znaczenie starodrzewów i starych kęp lasu dla funkcjonowania populacji. Na przedstawioną do oceny dysertację składa się 76 stron ujętych w 9 głównych rozdziałach, tj.: spis publikacji (wchodzących w skład doktoratu), streszczenie, wstęp, cele i hipotezy badawcze, teren badań i metodyka, wyniki, podsumowanie i wnioski, literatura oraz załączniki. Tytuł dysertacji jest właściwie sformułowany a jej treść jest z nim zgodna. Również hipotezy badawcze zostały jasno określone. Autor stara się w sposób zwięzły przedstawić założenia oraz wyniki doktoratu (wcześniej opublikowane w wymienionych już czasopismach). Podkreśla znaczenie dzięcioła czarnego jako gatunku parasolowego oraz jego wyraźne przywiązanie do starodrzewów a zwłaszcza pozostawionych po cięciach rębnych kęp ekologicznych na zrębach. W pracy nr 1 opublikowanej w czasopiśmie *Sylvan* autor wymienia gatunki ptaków korzystających z dziupli dzięcioła czarnego cytując dane innych autorów – szkoda tylko, że poza ich wymienieniem nigdzie nie podaje udziału procentowego poszczególnych gatunków w zajmowanych przez nie dziuplach ani też nie określa tego we własnych pracach prowadzonych w terenie. Odpowiednio opisany aspekt ten niewątpliwie dodał by wagi naukowej twierdzeniu o parasolowej roli dzięcioła czarnego. Autor zauważa też wyraźną preferencję w stosunku do drzew o znacznej pierśnicy oraz częsty wybór drzew martwych, złomów i drzew zaatakowanych przez grzyby. Opisuje również wiele parametrów związanych z lokalizacją dziupli i ich umieszczeniem w konkretnym otoczeniu. Na podkreślenie zasługuje też odpowiednio dobrana metodyka, bardzo duża próba badawcza uwiarygodniająca wyciągane w doktoracie wnioski (autor znalazł 400 dziupli) świadcząca o wielkim nakładzie pracy, staranności z jaką wykonywał badania terenowe a także o dojrzałości naukowej doktoranta. Prawidłowe jest również odniesienie do literatury zarówno tej starszej jak i najnowszej, chociaż nie udało się uniknąć drobnych błędów edytorskich. Mniejsze i większe błędy edytorskie zdarzają się autorowi w treści całej dysertacji, np. na stronie 26, gdzie własny tekst miesza z uwagami nieznanego recenzenta (cytuję: „Oznacza to, że to niezależnie od otaczającego środowiska dzięcioły czarne wybierały drzewa o zbliżonych parametrach, a z tego wynika, że elementy drzewostanu pozostające na zrębach zapewniały dostępność odpowiednich dla dzięcioła czarnego potencjalnych drzew gniazdowych kilka zdań wcześniej piszesz, że w drzewostanie były młodsze a w kępach starsze, a poniżej piszesz

grubsze w kępach niż w drzewostanie”). Błędy te w mojej opinii nie wpływają jednak na wartość merytoryczną rozprawy doktorskiej. Praca wg mojej opinii ma także wymiar praktyczny. Autor opisuje wymagania gatunku z grupy Natura 2000, który może mieć wpływ na sposób prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej dążącej do zachowania bioróżnorodności, w pierwszym rzędzie gatunków rzadkich i zagrożonych powiązanych z występowaniem tego dzięcioła. Wnioski wyciągane w doktoracie oraz wyniki badań opublikowane w renomowanych czasopismach naukowych można w części zaadoptować do sposobu prowadzenia gospodarki leśnej w drzewostanach starszych klas wieku.

Wnioski końcowe:

Uważam, że przedstawiona do oceny praca doktorska pt. „Wpływ struktury lasu na wybór miejsc lęgowych i parametry drzew gniazdowych dzięcioła czarnego *Dryocopus martius* w Puszczy Augustowskiej” spełnia wszystkie wymagania stawiane tego typu pracom przez obowiązujące prawo o stopniach naukowych. W związku z powyższym wnioskuję o przyjęcie pracy i dopuszczenie Pana mgr inż. Grzegorz Zawadzkiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

.....
Prof. UPP dr hab. Grzegorz Maciorowski